

к.п.н., доц. Шулдик В.І.,
Мельник Н. В., студентка V курсу

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА УЧНІВ ЯК ЗАСІБ ПРАКТИЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ ТА ПРИРОДОЗНАВСТВА

Виростити кущ троянд, віддати квітку людині, пізнати щастя цієї миті – так само важливо для виховання людини, як і зорати ниву, виростити хліб, пізнати насолоду від праці.

В.О.Сухомлинський

Докорінна перебудова народного господарства нашої країни вимагає піднесення рівня освіти та виховання молоді, поліпшення її підготовки до самостійного трудового життя, формування гармонійно розвиненої особистості. На розв'язування цих завдань і спрямована реформа загальноосвітньої та професійної школи. Здійснення її неможливе без опори на ґрунтовні знання, високу свідомість і культуру народних мас. У зв'язку з цим особливого значення набуває розвиток пізнавальної самостійності учнів, що значною мірою залежить від перебудови і вдосконалення позаурочної роботи [2, 5].

У сучасному реформуванні освіти і розвитку школи через обмежене фінансування дещо випущено з поля зору важливу позицію трудового навчання й виховання. В сьогоднішній ситуації досить суттєво, аби освіта підтримувала зв'язок дитини з природою, культурою і працею.

Необхідно для кожного учня створити умови для вибору предметів, які дають змогу спробувати себе в різних видах діяльності. Наприклад, шкільна біологія має знайти своє відображення й практичний розвиток на уроках праці, згідно з Положенням про навчально-дослідну земельну ділянку й відповідно до профільності місцевого аграрного виробничого сектора або фермерських господарств.

У будь-якій школі можуть діяти за інтересами учнівські об'єднання юних квітників, майстрів зеленого господарства, природоохоронної справи, а в сільських школах – юних господарів землі, учнівських виробничих бригад. У зв'язку з приватизацією і реформуванням сільськогосподарських виробництв ці об'єднання не варто ліквідувати, а дещо вдосконаливши та змінивши їх структуру і зміст роботи, використовувати і надалі в процесі трудового навчання і виховання.

Про те, як раціонально реалізовувати ці вимоги шкільної програми, розкриваючи основи біологічної науки у зв'язку з практикою сільського господарства і послужило наше дослідження.

У дослідженні було перевірено *гіпотезу* в основу якої було покладено припущення, що методично-вірно побудована навчальна практика сприяє формуванню дослідницько-практичних досягнень учнів.

Форми організації навчальної практики з біології та природознавства можуть бути різними в залежності від її змісту, постійного чи тимчасового характеру проведення, матеріальної оснащеності, віку і підготовки учнів, кліматичних та інших особливостей. Окремі види практичних занять (навчальні екскурсії, спостереження за природою, практичні роботи на місцевості, суспільно корисна праця тощо) можуть проводитись під час навчального року.

Для проведення навчальної практики залучаються педагогічні працівники в межах їх річної тарифікації з урахуванням навчальних програм та характеру практики. Заняття обліковуються у класних журналах. Навчальна праця учнів оцінюється за загальними критеріями навчальних досягнень і враховується при виведенні підсумкових річних оцінок.

Проведення навчальної практики з біології та природознавства сприятиме узагальненню знань учнів, набутих протягом навчального року, розширенню уявлення про різноманітність рослинного та тваринного світу своєї місцевості, формуванню навичок

наукового спостереження та аналізу. Виховання дбайливого ставлення до природи рідного краю стає основою поваги до Батьківщини.

Під час практичних занять є можливість ознайомлення учнів не лише з рослинністю чи тваринним світом рідної місцевості, але й з різноманітними виробничими та медичними закладами — сільськогосподарськими об'єктами, клінічними лабораторіями, будинками здоров'я тощо. Практична спрямованість занять ефективно сприяє перетворенню теоретичних базових знань зі шкільного предмету біології на індивідуальні навички учнів.

Навчальну практику з біології та природознавства можна проводити як у літній період, так і протягом навчального року.

Список використаних джерел

1. Губченко А.А., Перова Ж.З. Методика преподавания сельскохозяйственного труда: Учеб. пособие для студентов биол. спец. пед. ин-тов. — М.: Просвещение, 1985. — 319 с.
2. Закон України “Про загальну середню освіту” // Початкова школа. — 1999. - №8. — С. 2-5.
3. Книга юного натуралиста. Сост. В.А.Синадская. 2-е изд. — М.: Мол. гвардия, 1982. — 207 с.
4. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) / Педагогічна газета. — 2002. — № 1. - С.4-6.
5. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. — 2002р. — 24 квітня — 1 травня.
6. Папорков М.А. и др. Учебно-опытная работа на пришкольном участук: Пособие для учителей / М.А.Папорков, Н.И.Клиновская, Е.С.Милованова. — М.: Просвещение, 1980. — 255 с.
7. Програма для середньої загальноосвітньої школи: Біологія 6-11 кл. — К.: Пед. думка, 2003. — 48 с.
8. Суряднова В.П. Літні завдання учням з біології: Посібник для вчителя. — К.: Рад. шк., 1989. — 128 с.
9. Шульдик В.І. Організація та проведення навчально-польової практики з методики викладання біології: Навч. посіб. для студ. і викладачів природ. факультетів педвузів. — К.: Наук. світ, 2001. — 216 с.